

HLEDÁM SVÉ BRATRY

Kázání ze soboty 6.4.2019 – br. Radomír Jonczy

Gn 37, 1 – 36

Všimli jste si toho taky? „Hledám své bratry“, říká v tom našem příběhu Josef náhodnému kolemjdoucímu. Otec jej totiž poslal, aby je zkontroloval a on uposlechl.

Člověk touží po vztazích

Hledat a nacházet bratry, přátele, kamarády a přátele, tedy vzájemné společenství lidí, je pro život člověka velmi důležité. Pán Bůh již kdysi dávno v ráji prohlásil, že není dobré, aby byl člověk sám, a nemyslel tím jen to, že muž potřebuje manželku.

Už malé děti si potrpí na to, aby vedle sebe měli někoho, s kým by se mohli kamarádit a těžce nesou, když se s nimi někdo kamarádit nechce. Každý z nás už zakusil, jak je dobré a utěšené, když bratří v jednomyslnosti přebývají. (Ž 133)

Je fajn mít kolem sebe lidi, na které se můžeme spolehnout, kteří jsou ochotni nás vyslechnout, podpořit nás, zastat si nás a pomoci nám ve složité situaci... Pokud člověk takové bratry, přátele a kamarády nenajde, zůstává v něm kus prázdnoty; touha po společenství je totiž touhou, kterou do nás vložil již při stvoření sám Stvořitel.

Závist a žárlivost likviduje vztahy

Není však hledání, jako hledání. Jsou lidé, kteří své bratry nehledají proto, aby s nimi mohli sdílet společenství, ale proto, aby mohli slídit, šmírovat, pomlouvat a donášet. S bratrstvím totiž dosti často bývají potíže. Anebo je tady někdo, kdo se svými sourozenci nikdy žádné problémy neměl?

Problematika sourozeneckých vztahů je stará snad tak, jako lidstvo samo. Bible už na prvních stránkách upozorňuje, že pokrevní bratrství samo o sobě bratrské vztahy nezaručuje. Hřích závnosti a žárlivosti inspiroval Kaina k bratrovraždě, Ezaua postavil proti Jákobovi a Josefovy sourozence přiměl k tomu, že vlastního bratra prodali do otroctví.

Žárlivost je mučivý strach a úzkost z toho, že ztratíme nebo budeme muset sdílet náklonnost milované osoby. Obvykle se mu bráníme vášnivou nenávisí, namířenou jak proti tomu, koho milujeme, tak i proti tomu, kým se cítíme ohroženi. Závist a žárlivost nejsou jedno a totéž, ale mají hodně společného. Má li někdo potíže se závistí, nemá daleko k tomu, aby žárlil.

Otcové závist a žárlivost podněcují

Problém závisti a žárlivosti se tedy vkradl i do sourozeneckých vztahů Jákobových synů. Všimli jste si, jak to začalo? Vše zapříčinil otec Jákob. Slyšíte dobře milé děti, i rodiče dělávají chyby. Někdy se sice tváří jako supermani, ale dospělost vždy nebývá zárukou dokonalosti. Bible o tom hovoří zcela otevřeně a psychologové potvrzují, že většina problémů, se kterými se v životě potýkáme má svůj původ v našem dětství, v tom co rodiče nezvládli při naší výchově.

Pán Bůh mi daroval skvělého tátu. Zemřel už před dvaceti šesti léty, ale dodnes to

neřešilo. Chybí mi jeho schopnost naslouchat, poradit, povzbudit... Byl prostě skvělý, ale ani on nebyl dokonalý. Měl jeden problém. Vždy, když jsem něco provedl, se urazil a přestal se mnou komunikovat. Dokázal trucovat několik dní, někdy i týdnů. Bylo to tak traumatizující, že si dodnes s sebou vleču obavu z toho, abych někoho nenaštval, aby se na mě někdo neurazil. Při mé profesi jde o docela závažný problém.

I rodiče tu a tam potřebují naše pochopení, soucit a odpuštění. Potřeboval ho i Josefův táta. Bible jej líčí jako skvělého, bohabojného muže, otevřeně však přiznává, že ani on nebyl dokonalý.

Velkým výchovným nešvarem bývá, že rodiče jednomu ze svých dětí nadřezují. Často se něco podobného stává rodičům, kteří své děti vychovávají v pokročilejším věku. A právě takové slabosti se dopustil Jákob. Nejmladšímu Josefovi dával očividně najevo větší náklonnost. Dost možná proto, že byl synem jeho milované, krásné a přitom dlouho neplodné Ráchel. Docela mu tím zavařil. Způsobil, že na něj jeho bratři začali žárlit.

Roucho podnětem k závisti a žárlivosti

Vše vyvrcholilo tím, že nechal Josefovi ušít jakousi pestře tkanou suknicí. Už jako klukovi mi nebylo jasné, jak mohl chlap chlapovi závidět suknicí. Nebyla to však jen tak obyčejná suknička. Od běžného roucha se lišila tím, že měla dlouhé rukávy a délkou sahala až k zemi. Pracovat by se v ní dalo jen stěží. Taky že podobný oděv v té době nosila jen knížata, která pracovat nemusela. Dostal li Josef takové roucho, nemusel pravděpodobně pracovat a tady asi pochopíme, proč to jeho sourozencům vadilo. Rozčílilo, že jej otec tímto rouchem povýšil do jakéhosi knížecího stavu.

V příběhu sice čteme, že se svými bratry pásal ovce, ale v hebrejštině je zde použit termín, který by se měl překládat spíše tak, že byl pastýřem pastýřů. Nebyl to tedy jen tak nějakým žalobníčkem, ale otcem pověřeným dozorcem nad pastýři. Je docela možné, že mu jako sedmnáctiletému adolescentovi dělalo dobře, ale do role práskače a nemakačenka jej povýšil otec a otcův příkaz byl zákonem. Svým nerozvážným jednáním otec Jákob způsobil, že Josefa jeho bratři přestali mít rádi.

Hospodin řeší problém závisti a žárlivosti

A když se k otcem darovanému panskému šatu přidaly Josefovy podivné sny, nenávisť bratří dosáhla vrcholu. Vzpomínáte, co se mu zdálo? Viděl jedenáct snopů, které se všechny svorně klaněly snopu jeho a jedenáct hvězd, které se klaněly té jeho, dokonce i se sluncem a měsícem, tedy s otcem a matkou.

No řekněte, nenaštvaly by vás podobné ambice mladšího sourozence? Josef v tom však byl opět nevinně. Možná řeknete, že si je mohl nechat pro sebe, ale na starém Orientě byly sny považovány za poselství Bohů. Mohly v sobě skrývat závažné poselství a tak není divu, že s nimi Josef běžel na rodinnou radu. A nemýlil se. O Boží poselství skutečně šlo.

Hospodin prostřednictvím Josefových snů předem slavnostně deklaroval, že se ujímá kormidla Josefova životního osudu a že Jákobovo stařecké pochybení jeho prostřednictvím přetvoří ke svým dobrým cílům a záměrům. Josef se doopravdy měl stát vládcem, před kterým se skloní nejen jeho nejbližší, ale s nimi i celý tehdejší civilizovaný svět.

Otcové milí, slyšíte dobře. Je to přesně tak, jak napsal prorok Izaiáš. (Iz 45, 1-7) Hospodin tvoří zlo. Námi vyprodukovaná otcovská pochybení je schopen přetvářet ke svým dobrým cílům a záměrům. Proto mohl Josef při setkání s bratřími opakovaně konstatovat:

„Netrapte se teď a nevyčítejte si, že jste mne sem prodali, neboť mne před vámi vyslal Bůh pro zachování života.“

Závist a žárlivost nezná míru

Cesta k tomuto happy endu však nebyla jednoduchá. Když už si Josef myslel, že své bratry - pastýře našel, došlo mu, že našel své vrahy. Musel čelit jejich psychickému i fyzickému násilí. Byl vhozen do cisterny, prostorné nádrže, která stejně jako řada dalších v kraji, sloužila jako zásobárny vody. V období dešťů se v ní nahromadila voda, která pak lidem sloužila v období sucha.

Cisterny mívaly tvar hrušky a bývaly vyhrabávány v zemi, nebo vytesávány do skály. Jedna taková byla nedaleko ve stepi, prázdná a bez vody. Jakobovi synové do ní byli schopni vhodit vlastního nejmladšího brášku. Takové jednání nemá ve starověké literatuře obdobu.

Až sem může dospět zlo závisti a žárlivosti a narušené mezilidské vztahy. I lidé pokrevně a duchovně blízcí se mohou nenávidět a likvidovat jeden druhého. Svého soka vhodit do jámy a pak nad ní v klidu hodovat; bratra prodat do otroctví a pak pohotově, s ledovým klidem vymyslet lživé, ale věrohodně vyznívající vysvětlení toho, proč už není mezi nimi a stejně chladnokrevně pak ony lživé konstrukce prezentovat svému starému, steskem po synovi umírajícímu otci.

Nakonec však vše dobře dopadlo. Ne díky tomu, že by šli do sebe, včas se vzpamatovali a změnilí své jednání, ale díky Boží milosti, která ve své prozřetelnosti pro ně už od počátku měla připravený plán záchrany. To díky ní Josef své bratry nakonec našel, poznal a přijal, to díky ní Jakobova rodina v zemi Gošen znovu obnovila dobré a utěšené společenství, ve kterém rozhádání bratří začali přebývat v jednomyslnosti.

Ježíš Kristus závist a žárlivost likviduje

Žijeme v době, kdy jednomyslnost dostává na frak, kdy se bratři rozcházejí a pak musí vzájemně hledat. Děje se tomu tak v rodinách pokrevních, národních, i v církvi. Hřích závisti a žárlivosti i dnes likviduje mezilidské vztahy. Bratří se sice hledají, ne vždy však proto, aby se smířili a sblížili, ale aby se jeden na druhého vytahovali, jeden druhého šmírovali, donášeli na sebe a vzájemně se likvidovali. Ti, kteří za ně nesou odpovědnost, žel selhávají.

Příběh o Josefovi však připomíná, že Bůh ve své lásce a trpělivosti už před léty připravil řešení. Píše o tom apoštol Petr ve svém listu: Víte přece, že jste z prázdnoty svého způsobu života, jak jste jej přejali od otců, nebyli vykoupeni pomíjitelnými věcmi, stříbrem nebo zlatem, nýbrž převzácnou krví Kristovou. On jako Beránek bez vady a bez poskvrny byl k tomu předem vyhlédnut před stvořením světa a přišel kvůli vám na konci časů. (1 P 1,18 – 20)

Ježíš Kristus, Safenat Paneach, tedy spasitel světa, jak Josefa později pojmenoval Farao, nás už před 2000 léty spasil a může nás mocí svého Ducha spojit, když se k němu utíkáme. Modlím se, aby tomu tak bylo.

Amen